

MITOLOŠKE RAZISKOVALNE ŠOLE.

Študijsko gradivo za 2. in 3. letnik pri predmetu Uvod v mitologijo v okviru dodiplomskega študija Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Študijsko leto: 2024/2025

DOC. DR. SAŠA BABIČ

Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU

Zgodovina ukvarjanja z miti

- ▶ Grki so začeli razlagati mit kot:
 - ▶ Alegorijo (Theagenes): „simbol resnice“
 - ▶ Evhemiristični pristop: trdili so, da so bogovi v mitih pobožanjeni človeški junaki, ki so bili vzdignjeni med bogove (Ime po Evhemorosu = sicilijanski filozof); ljudje naj bi iznašli bogove po svoji lastni podobi - ta način je bil značilen za srednji vek.
- ▶ Ukvarjanje z miti stopi v ospredje z romantiko
 - ▶ Voltair vs. John Gottfried Herder
 - ▶ Herder poskušal skozi veliko sintezo mitologije, poezije in jezika razumeti duhovni razvoj človeštva.
 - ▶ Friederich Schelling: *Philosophie der Mythologie* (posthumno 1857): zavrne poskuse, da bi mitu dali drugoten pomen, pa naj bo to evhemerističen ali alegoričen; na mit aplicira termin *tautegoričnost* = treba ga je razumeti takega, kot je, tj. kot avtohtono obliko, ki jo je oblikoval človeški duh, z lastno obliko resničnosti in vsebino, ki je ne moremo prevesti v racionalne načine izražanja, ne da bi pri tem dokončno izgubili njegovo notranjo moč.

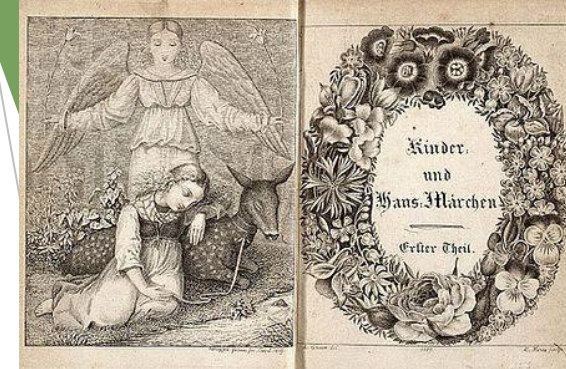
19. stoletje

- ▶ Komparativna indoevropska mitologija, 19. st.: kopičenje zanimanja za folklore, odkritje indoevropskega jezika in rekonstrukcij. Razkol:
 - ▶ Linearna, komparativna mitologija (lunarna, solarna): teksti, rekonstrukcija; Müller.
 - ▶ Sinhrona, terenske raziskave: sodobne raziskave ljudstev brez pisav, evolucionisti, s tem se začne angleška antropološka šola; Lang.

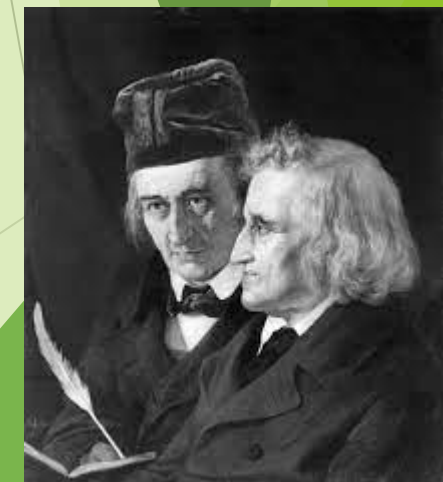
20. stoletje - 1. polovica

- ▶ Prevladuje MITORITUALIZEM oz. MITORITUALISTIČNI PRISTOP (zlasti v Angliji)
- ▶ Pojavi se PSIHOANALITIČNI PRISTOP: Sigmund Freud, Carl G. Jung.
- ▶ FUNKCIONALISTIČNI PRISTOP: Malinowski; sociološka šola (Emile Durkheim, Marcel Mauss).
- ▶ STRUKTURALIZEM: Vladimir J. Propp, Claude L. Strauss: še vedno raziskovanje znotraj komparativne indoevropske mitologije.
- ▶ Prelom: Georges Dumezil.

Brata GRIMM

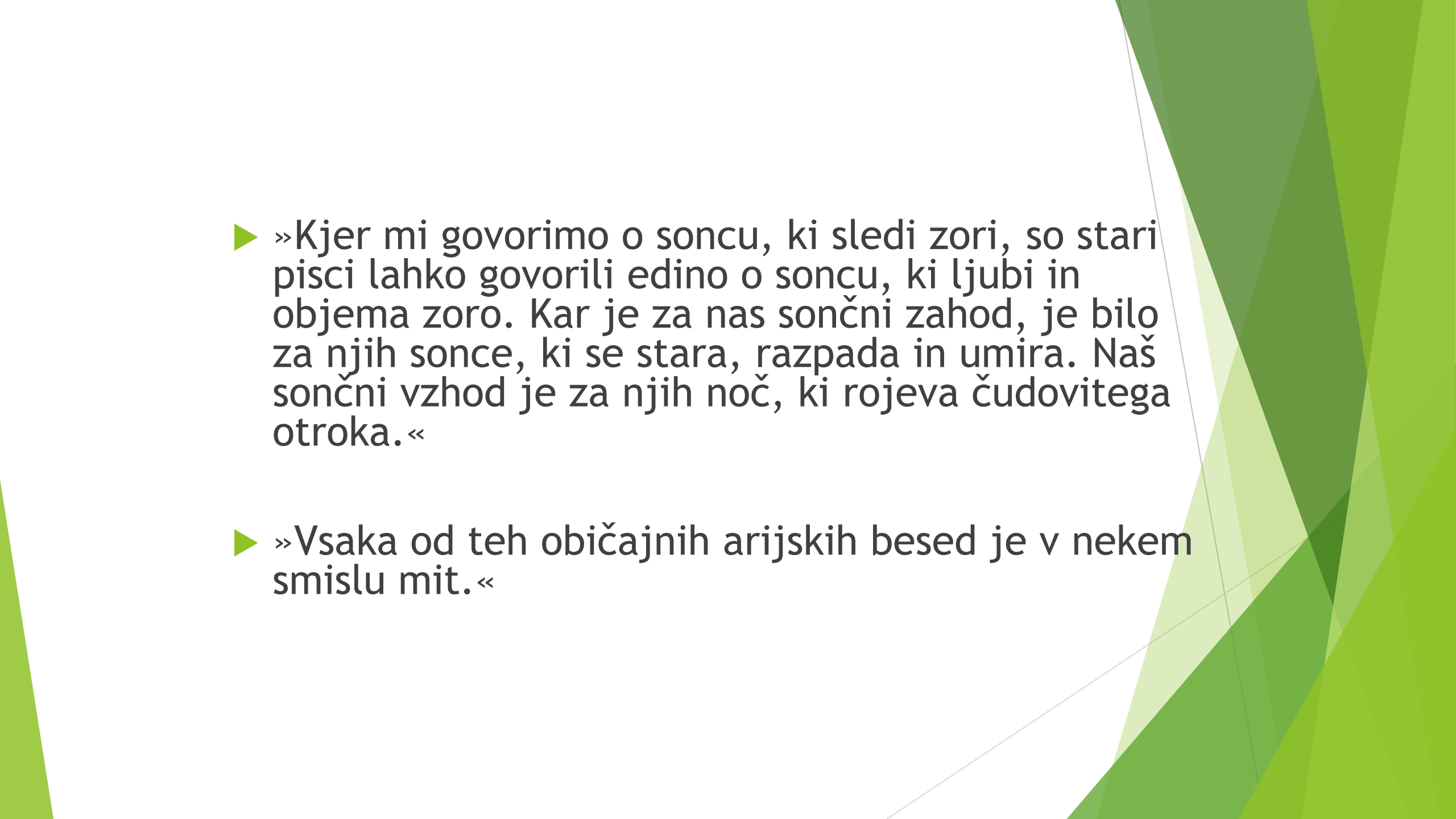
- ½ 19. stoletja: Jacob Ludwig Carl Grimm (1785-1863), Wilhelm Grimm (1786-1859).
 - Začneta z mitološko teorijo.
 - Relikti stare mitologije Indogermanov: pravljice so okruški starejših mitov in napol pozabljene preteklosti; dediščina indogermanske skupnosti (pravlјice)
 - Deutche Sagen, 1. del 1816, 2. del 1818; Deutsches Woerterbuch (32 delov) - izdan šele 1960; Kinder- und Hausmärchen, 1. del 1812, 2. del 1815
 - Jakob Grimm: Deutsche Mythologie, 1835: glavno izhodišče: ep Edda in ep Nibelungi
 - Komparativna / primerjalna metoda indoevropskega jezika
 - Sledovi mitov kot indoevropska dediščina
- > razumeti moramo mite, če hočemo razumeti pravljice

FRIEDRICH MAX MÜLLER

- ▶ Primerjalno jezikoslovje in primerjalna mitologija: *Comparative Mythology*, 1856
- ▶ Ozadje: kot naj bi bila latinščina naj bi bila v ozadju vseh posebnosti romanskih jezikov, tako je **arijski jezik** podlaga grškim, latinskim, sanskrtskim, keltskim, gotskim jezikom; arijski jezik - materni jezik človeške rase: „a living language /.../ spoken in Asia by a small tribe, nay, originally by a small family living under one and the same roof.“ Po Müllerju ta jezik ni bil sposoben abstrakcije.
- ▶ Mitopoetična doba: te ljudi najbolj impresionira sonce, zora, tema; večina arijskih besed je povezanih s solarnim sistemom → z jezikom so poskušali kar se da dobro opisati pojave: npr. ko je sonce sledilo zarji, so lahko opisali in razmišljali, da sonce ljubi in vsrka zarjo / sončni zahod = sonce, ki se stara in umira. / poskus rekonstrukcije prvotnega mita → **Ves jezik, vsaka beseda = mit** → **Solarna mitologija** (3./4 19. stol.)
- ▶ Daphne/the dawn/deva/Protogeneia =najljubša človeku/moškemu, vedno mlada in sveča - prva ustvarjena med bogovi
- ▶ Po koncu mitopoetične dobe se ljudstva in jeziki se razselijo - 2 procesa:
 - ▶ Homonimija = več besed ima en pomen
 - ▶ Polinimija = ena beseda ima več pomenov
- ▶ „mit je bolezen jezika“: prvotni arijski mit-beseda je bil neroden in zavajajoč v poimenovanju dogodka, zato sta se pozneje poimenovanje in dogodek ločila; korektiv tega je lahko samo primerjalno jezikoslovje.
- ▶ → „bolezen mišljenja“
- ▶ ADALBERT KUHN: komparativna mitologija je del komparativne filologije.

-
- The background of the slide features abstract, overlapping green geometric shapes, primarily triangles and polygons, in various shades of green, creating a modern and dynamic visual effect.
- ▶ »Kjer mi govorimo o soncu, ki sledi zori, so stari pisci lahko govorili edino o soncu, ki ljubi in objema zoro. Kar je za nas sončni zahod, je bilo za njih sonce, ki se stara, razpada in umira. Naš sončni vzhod je za njih noč, ki rojeva čudovitega otroka.«
 - ▶ »Vsaka od teh običajnih arijskih besed je v nekem smislu mit.«

»To, kar mi imenujemo Jutro, so stari Arijci imenovali Sonce ali Zarja ... Kar imenujemo Poldne in Večer in Noč, kar mi imenujemo Pomlad in Zima, kar imenujemo Leto, Čas in Življenje in Večnost - vse to so stari Arijci imenovali Sonce. In kljub temu se modri ljudje čudijo in pravijo: Kako čudno, da so imeli stari Arijci tako veliko solarnih mitov. Saj vsakič, ko rečemo dobro jutro, izvršimo solarni mit! Vsak pesnik, ki poje o »maju, ki je spet pregnal zimo s polj«, naredi solarni mit! Vsaka »božična številka« naših časopisov - ki odzvanja staremu letu in zvoní novemu - je zvrhano polna solarnih mitov. Ne bojte se solarnih mitov ...«

- ▶ „Ahana pride blizu vsake hiše - ona, ki povzroči, da je vsak dan spoznan.“ (RV 1)
- ▶ Indra (glavni sončni bog) »udari hčer Dyaus-a (Zarjo)...« in »zarja odhiti iz svoje uničene kočije v strahu, da bi jo Indra, bik, lahko udaril...« (Vede IV, 30)
- ▶ »zarja se mu približa in izdihne čim on začne dihati - Mogočni razsvetli nebo.« (Vede)
- ▶

Ovid, Metamorfoze

„(...) Vendar hitrejši gonjač, oprt na krila ljubezni

- ▶ Niti za hip ji počitka ne da, za petami sledi ji,
- ▶ Z dihom že njenih dotika se las, valujočih čez tilnik.
- ▶ Nimfo moči zapuste, od naporov prehitrega bega
- ▶ Strta je vsa in blede v obraz; v valove Peneja
- ▶ Svoje poglede upira in prosi: „Pomagaj mi, oče!“
- ▶ Ako res v rekah božanska je moč, mi podobo spremeni,
- ▶ Mojo lepoto, ki z njo sem preveč ugajala, vzemi!“

Komaj je prošnjo izrekla, že ude obide otrplost,

Nedrja nežna opaše ji skorja iz tankega lubja,

V listje lasje valujoči, roke se razrastejo v veje,

Noga, še ravnokar urna, v lenobni tiči korenini,

V vrh spremeni se obraz: le prejšnji sijaj ji ostane.

Fojbos še takšno jo ljubi: roko položi ji na deblo,

Čuti, kako pod lubja svežino srce ji utriplje,

Veje - kot živi bi udje bili - z rokama objema,

Les s poljubi obsiplje - a les se poljubom odmika.

Bog pa ji pravi: Ker moja mi žena ne moreš postati,

Bodi vsaj moje drevo!
Lovorika, moj tulec mi venčaj,

Moje lase, mojo liro (...)

Bog je končal: lovorika je nagnila sveže vejevje,

Krošnjo potresla, tako kot da s svojo glavo pritrjuje.“

EVOLUCIONIZEM IN NJEGOV VPLIV NA FOLKLORISTIKO

- ▶ Charles Darwin: razvoj vrst in človeška evolucija:
 - ▶ With savages, the weak in body or mind are soon eliminated; and those that survive commonly exhibit a vigorous state of health. We civilized men, on the other hand, do our utmost to check the process of elimination /.../ (C. Darwin: *The Descent of Man*)
- ▶ Edward Burnett Tylor: *The Origins of Culture* (1871):
 - ▶ tri faze človeškega razvoja: divjaštvo, barbarstvo, civilizacija;
 - ▶ oblike folklora so produkti mitološke stopnje mišljenja;
 - ▶ Prežitki civilizacije, tj. načini mišljenja in delovanja, so najpogostejše preživel v otroških igrah

ANDREW LANG

- ▶ „The Myth of Cronus“
- ▶ Evolucionizem
- ▶ Angleška antropološka šola (poligenetska)
- ▶ Temeljne ideje v ozadju
- ▶ Naslanja se na Taylorja
- ▶ Zgodovina človeštva temelji na razvoju: divjaštvo - barbarstvo - civilizacija
- ▶ - poligeneza (podobna stanja uma ustvarjajo podobne mite; enaki miti nastajajo na isti stopnji razvoja)
- ▶ - Mit o Kronosu
- ▶ - Kronos in Zeus - skupni motivi. Motiv junaka: vzorec mita o junaku - v vseh treh žanrih: pravljica, mit, povedka; avtorji pišejo o mitih, a večina zgodb niso miti, ampak pravljice in povedke.

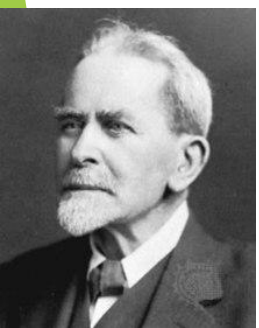
HISTORIČNO-GEOGRAFSKA METODA

- ▶ Julius Krohn (1835-1888)
- ▶ Kaarle Krohn (1863-1933)
- ▶ - historično-geografska metoda / finska metoda: primerjave različnih variant folklore z upoštevanjem geografskih in zgodovinskih dejstev
- ▶ - Fokus na „lore“, ne na „folk“
- ▶ Carl Wilhelm von Sydow (1878-1952): oikotip = adaptacija folklore določene skupine; razširitev ni potrebovala masovnih migracij, saj se je folklor širil od človeka do človeka
- ▶ Antti Aarne (1867-1925): osredinjen na difuzijo zgodb, da bi ustvaril klasifikacijski sistem zgodb
- ▶ Stith Thompson (1885-1976): dopolnil Aarnetovo delo → Aarne-Thompson tipološki indeks povedk = še danes standard discipline + veliko tipoloških indeksov po svetu
- ▶ V mitologiji vloga difuzije prekrije pomen evolucionističnega vidika in pomena „razvojnih stopenj kulture“

MITORITUALIZEM

- Mit se je razvil iz zgodnejšega rituala
- Ta šola je bila popularna na prelomu 20. stoletja
- „rekonstrukcija domnevnih ritualov, iz katerih naj bi izšli miti“ → koledarski ali sezonski ritual.
- Mit definirajo kot „pripoved, povezano z ritualom oz. opis obreda.
- WILLIAM ROBERTSON SMITH: rituali se razvijejo pred miti in v začetni fazi ne zahtevajo mitov; mit je izveden iz rituala, in ne obratno. Ritual je pomembnejši, mit je sekundarni.
- JAMES GEORGE FRAZER: med religijo in znanostjo / stopnja kombinirane religije in magije → na tej vmesni fazi najdemo mitoritualizem. 1. faza magije: obstajajo rituali, vendar mitov ni, ker tudi bogov še ni, 2. faza religije: miti in rituali so, vendar slabo povezani, 3. faza magija in religija se povežeta: miti in rituali delujejo skupaj.
2 verziji mitoritualizma: 1. kralj igra boga; 2. kralj JE božanski

- ▶ Jane HARRISON in Samuel Henry HOOKE
- ▶ Ritual odigra smrt in ponovno rojstvo boga vegetacije, ki je glavni bog panteona (pri tem sledita Frazerju) → medtem, ko je bog mrtev, je zemlja neplodna, ko je oživljen, je oživljena tudi zemlja.
- ▶ S. H. Hooke poudarja vlogo kralja (kot Frazer), Harrisonova ne - Hook še vedno uvršča ritual na konec zime, Frazer pa na konec predpisanega obdobja kraljevanja ali šibenja kralja.
- ▶ Harrison k ritualu obnovitve vegetacije, doda ritual iniciacije v družbo - pravi, da je bil prvotni ritual izključno iniciatorski.
- ▶ Zanimata, da ni mit razlaga niti rituala niti sveta; mit je kvečjemu razlaga še živečega rituala: je govorjen, medtem ko izvajajo ritual → simulacija
 - ▶ Glibert Murray, F. M. Cornford, A. B. Cook
 - ▶ Bronislaw Malinowski je apliciral lastno kvalificirano verzijo teorije na mite domačinov po vsem svetu: trdil je, da mit daje ritualu častitljiv izvor in ga tako potrjuje; družba je odvisna od mitov, da opogumijo poslušnost k ritualom in šegam vseh vrst.
 - ▶ Mircea Eliade je podobno obliko teorije apliciral na mite vseh kultur: mit potrjuje fenomene vseh vrst (ne le rituale) s tem, da jim priskrbi primarni izvor + mit prenese človeka nazaj v čas mita in ga tako približa bogovom.
 - ▶ Theodor Gaster, Adolf Jensen: mit je pomembnejši od rituala
 - ▶ Cylde Kluckhohn: ne glede na to ali mit in ritual delujeta skupaj ali ne, služita psihološki funkciji: blažitev tesnobe
 - ▶ Walter Burkert: mit in ritual sta neodvisna; kadar delujeta skupaj, ojačata drug drugega
 - ▶ Claude Levi-Strauss: namen mita je priskrbeti logičen modela, ki bo sposoben preiti vse kontradikcije
 - ▶ V.I Propp: izvor strukture pravljice ultimativno prihaja iz primitivnih dejanja in ritualov v oddaljeni preteklosti
- ▶ Sodobni antropologi: izvori mita in rituala so za vedno izgubljeni.

LORD RAGLAN

„The Hero of Tradition“

- Izhaja iz mitoritualističnih predpostavk - povezava mitov in ritualov je ves čas prisotna, miti in rituali ne morejo živeti posebej -> besedilo mitov predstavlja refleksijo ritualov; mit nima nič opraviti z razlagami sveta, zgodovinskimi dejstvi, ampak so to besede, povezane z ritualom
- Velika vloga magija / čudežev: junak ne premaga pošasti brez magičnih pripomočkov.
- Ne verjame v zgodovinsko resničnost folklornega izročila
- Vir folklore je religija, ne pa človeška domišljija; vse zgodbe so izšle iz rituala iz dolin Evfrata, Nila, Juda
- Ritualni uboj kralja; mit = opis tega, kar je kralj moral narediti
- Ritualnost junakov: se vidi iz biografij; vsi dogodki so v 3 glavnih skupinah - 3 prelomnice v človekovem življenju: 1) rojstvo, 2) prihod na prestol, 3) smrt.
- Poskušal je razložiti posamezne detajle: okoliščine, v katerih je spočet junak, božansko rojstvo, poskus uboja po rojstvu itd.

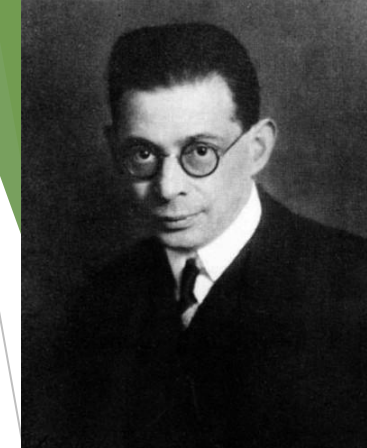
Lord Raglan: razlaga mitov o junaku

- nekateri junaki so bili resnične osebe, a njihove zgodbe so bile spremenjene tako, da so ustrezale vzorcu,
- vsi ali nekateri od teh junakov so bili resnične osebe, v življenju katerih je ritual igral dominantno vlogo,
- vsi so bili popolnoma mitične osebe.

J. G. VON HAHN

- ▶ »**Arische Aussetzungs-und-Rückkehrformel**« (objavljeno posthumno 1876): uporabi biografije 14 junakov
- ▶ **16 dogodkov:** 1. Junak je nezakonski otrok; 2. Mati je princesa; 3. oče je bog; 4. Prerokba o premoči in prevladi; 5. Junak je izpostavljen; 6. Dojijo ga živali; 7. Junaka vzgoji pastirski par brez otrok; 8. Junak je drzen; 9. Gre v tujino; 10. Triumfalna vrnitev domov; 11. Ubije svoje prvotne preganjalce in osvobodi mater; 12. Ustanovi mesta; 13. Izjemna, nenavadna smrt; 14. Osramočen zaradi incesta umre mlad; 15. Junaka ubije užaljen služabnik; 16. Umori mlajšega brata.
- ▶ Indoevropski obrazec izpostavljanja in vrnitve

OTTO RANK

- ▶ „The Myth of the Birth of the Hero“ (1909)
- ▶ Zbral biografije 15 junakov in analiziral prvo polovico njihovega življenja (spočetje - rojstvo - otroštvo - sovražno srečanje z očetovsko figuro): 1. Junak je otrok uglednih staršev, 2. Oče je kralj, 3. Težave z zanositvijo, 4. Prerokba svari pred rojstvom (npr. zaradi paricida), 5. Junaka spustijo v vodo v škatli, 6. Rešijo ga živali ali ljudje nizkega porekla, 7. Doji ga žival ali skromna ženska, 8. - , 9. Junak odraste, 10. Junak najde svoje ugledne starše, 11. Junak se maščuje očetu, 12. Ljudje ga priznajo, 13. Doseže status in časti
- ▶ → „Miti so struktura človekove posebnosti in imaginacije /.../ motivi izvirajo iz psihe, iz otroštva /.../ ker si branimo, da bi si jih priznali, jih pretvarjamo v mite“.
- ▶ → razlog za splošno skladnost mitov je v skupnih potezah psihe (poligeneza); psihološka raziskava mitov lahko razvije vir
- ▶ V svoji interpretaciji se nasloni na Freuda.
- ▶ Če želimo razumeti mite, moramo raziskovati otroke (funkcioniranje domišljije - odrasli so to zatrli).
- ▶ Ustvarjalci mita (odrasli) so mite ustvarili na podlagi lastnega otroštva.
- ▶ Resnični junak mita je ego.

SIGMUND FREUD

Zdravnik na Dunaju

Fizične bolezni izhajajo iz psihičnega ozadja; vplivi iz otroštva

ID - EGO - SUPEREGO

Temeljna predpostavka: obnašanja in misli nevrotikov in „primitivcev“ so v temeljih enaka

Zanimanje za folkloro: šale, miti (→ Ojdipov kompleks)

→ *Simbolizem v sanjah*:

- Pacientka skoči v vodo; ženska na morskem obrežju; voda zalije dečka = porod
- Hiša = človeško telo (z balkoni = ženska, ravna = moški)
- Kralji, kraljice = starši
- Mrčes = otroci
- Voda = rojstvo
- Potovanje z vlakom = umiranje
- Orožje, drevo, kole, kuščarji, ribe, ključ ipd. = moški spolni ud
- Posoda, shramba, votline, ladje, peč, polž, školjke, copati = ženski spolni organ
- Letenje = podzavestna želja ženske, da bi postala moški
- Igra = masturbacija
- Izpadanje zob = kastracija
- Ipd.

SIGMUND FREUD

„Ko ugotovimo, kako pogosto je za predstavitev spolnega gradiva v sanjah v rabi simbolika, se bomo vprašali, ali se številni simboli ne pojavljajo s trdno določenim pomenom, tako kot »sigla« v stenografiji, in prišli bomo v skušnjava, da bi skicirali novo sanjsko knjigo po dešifrirni metodi. K temu moramo pripomniti: ta simbolika ni posebnost sanj, ampak je značilna za nezavedne predstave, zlasti med ljudstvom, in še več kot v sanjah je najdemo v folklori, mitih, pripovedkah, idiomih, pregovornih izrazih in številnih drugih.“

OJDIP

- ▶ Kralj Lajus in kraljica Jokasta dolgo živita v zakonu brez otrok. Lajus si želi naslednika, zato gre v preročišče Delfi po pomoč. Orakelj odgovori, da lahko dobi sina, če si ga želi, a usoda je odločila, da ga bo njegov lastni sin ubil. Ker se Lajus boji prerokbe, se odreče zakonskim odnosom, a nekega dne, malce omamljen, vendarle zaplodi sina. Tri dni po rojstvu sina ga dajo v reko Kitareon. Da bi njegov sin zagotovo umrl, naroči, naj mu prebodejo gležnje. Po Sofokeljevem poročilu pa pastir, ki naj bi otroka izpostavil, preda tega drugemu pastirju kralja Polibusa iz Korinta, na čigar dvoru je vzgojen, po vseh poročilih sodeč. / Spet drugi pravijo, da je bil otrok položen v škatlo in v škatli v morje, iz vode pa ga je vzela Polibusova žena, ko je prala perilo na obali. Polibus ga je vzgojil kot lastnega sina. Ojdip nekega dne sliši, da je najdenec in vpraša delfsko preročišče po svojih starših, a v odgovor dobi le, da bo ubil svojega očeta in se poročil s svojo materjo. Misleč, da se ta prerokba nanaša na njegove krušne starše, odide iz Korinta v Tebe, a na poti nehote ubije svojega biološkega očeta, kralja Lajusa. Ko reši uganko, odreši mesto Sfinge in za nagrado mu dajo njegovo mater Jokasto in očetov prestol.

OJDIP - VZOREC (LORD RAGLAN)

1. Njegova mater Jokasta je kraljična
2. Njegov oče je kralj Lajus
3. oba sta iz Kadmosove linije; čeprav se kralj zakolne, da ne bo imel več odnosa z ženo
4. ima pijan z njo vendarle odnos
5. verjetno v podobi Dioniza
6. Lajus poskuša Ojdipa ob rojstvu ubiti
7. a ga odnesejo stran
8. vzgoji ga korintski kralj
9. o njegovem otroštvu ne vemo ničesar

10. ko doseže zrelost, se vrne v Tebe
11. premaga očeta in sfingo
12. poroči se z Jokasto
13. postane kralj
14. nekaj let vlada brez posebnosti
15. - (ne pripisujejo mu zakonov)
16. kasneje pa ga imajo za razlog za trpljenje
17. je odstavljen in odpeljan v izgnanstvo
18. skrivnostno umre
19. blizu Aten
20. nasledi ga Kreon, ki ga je odstavil
21. njegov grob je neznan
22. ima več svetih grobov.

Œdipus

His mother, Jocasta, is (1) a princess, and his father is (2) King Laius, who, like her, is (3) of the line of Cadmus. He has sworn to have no connection with her, but (4) does so when drunk, probably (5) in the character of Dionysos. Laius (6) tries to kill Œdipus at birth, but (7) he is spirited away, and (8) reared by the King of Corinth. (9) We hear nothing of his childhood, but (10) on reaching manhood he returns to Thebes, after (11) gaining victories over his father and the Sphinx. He (12) marries Jocasta, and (13) becomes king. For some years he (14) reigns uneventfully, but (16) later comes to be regarded as the cause of a plague, and (17) is deposed and driven into exile. He meets with (18) a mysterious death at (19) a place near Athens called the Steep Pavement. He is succeeded by (20) Creon, through whom he was deposed, and though (21) the place of his burial is uncertain, he has (22) several holy sepulchres.

He does not seem to have been regarded as a legislator; apart from that we may award him full marks.

Theseus

His mother, Æthra, is (1) a royal virgin, and his father is (2) King Ægeus, who is (4) induced to have intercourse with her by a trick. He is also (5) reputed to be the son of Poseidon. At birth he is hidden from the Pallantidæ, who (6) wish to kill him, and (8) reared by his maternal grandfather. We hear (9) nothing of his childhood, but on reaching manhood he (10) proceeds to Athens, (11) killing monsters on the way. He marries (12) several heiress princesses, but (13) succeeds to the kingdom of his father, whose death he (11) causes. For a time (14) he reigns peacefully, and (15) prescribes laws, but later (16) becomes unpopular, is driven (17) from Athens, and (18) is thrown or falls from (19) a high cliff. His supplanter, Menestheus, is (20) no relation. His burial-place is (21) unknown, but bones supposed to be his are placed in (22) a holy sepulchre at Athens.

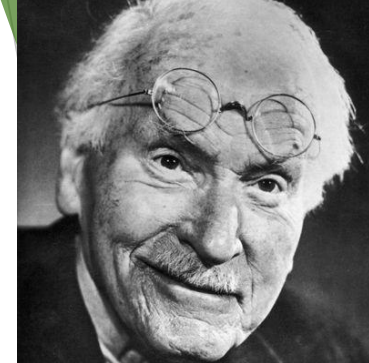
He scores twenty.

	VON HAHN (1876)	RANK (1909)	RAGLAN (1934)
1	Heroj je nezakonski otrok	Junak je otrok cenjenih staršev	Mati je kraljevskega porekla, devica
2	Mati je princesa	Oče je kralj	Oče je kralj
3	Oče je bog	Težave z zanositvijo	Oče je v sorodu z materjo
4	Prerokba o premoči, prevladi	Prerokba svari pred rojstvom (npr. zaradi paricida)	Nenavadno spočetje
5	Junak je izpostavljen	Junak je prepuščen v vodo v škatli	Junak slovi kot sin boga
6	Dojijo ga živali	Rešijo ga živali ali ljudje nizkega porekla	Poskus, da se ubije junaka (navadno to poskuša oče)
7	Junaka vzgoji pastirski par brez	Doji ga žival ali skromna ženska	Junaka odvedejo stran

8	Junak je drzen	-	Vzgajajo ga krušni starši v oddaljeni deželi
9	Gre v tujino	Junak odraste	Nobenih podatkov o otroštvu
10	Triumfalna vrnitev domov	Junak najde ugledne starše	Pride v svoje prihodnje kraljestvo
11	Ubije svoje prvotne preganjalce in osvobodi mater	Junak se maščuje očetu	Premaga kralja, velikanskega zmaja ali divjo zver
12	Ustanovi mesta	Ljudje ga priznajo	Poroči se s kraljično (pogosto hčerjo predhodnika)
13	Izjemna, nenavadna smrt	Doseže status in časti	Postane kralj
14	Osramočen zaradi incesta in umre mlad	-	Nekaj časa mirno vlada
15	Junaka ubije užaljen služabnik	-	Določi zakone
16	Umori mlajšega brata	-	Izgubi podporo bogov in podložnikov

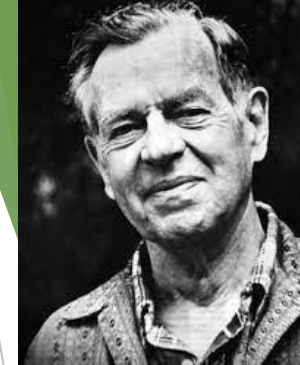
17	-	-	Izgnan s prestola in iz mesta
18	-	-	Doleti ga skrivnostna smrt
19	-	-	Pogosto na vrhu hriba
20	-	-	Če ima otroke, ga ti ne nasledijo
21	-	-	Njegovo truplo ni pokopano
22	-	-	Ima enega ali več svetih grobov

CARL GUSTAV JUNG

- ▶ - „Psihologija otroškega arhetipa“
- ▶ - v mnogih sanjah, psihozah so ideje, za katere najdemo paralele v mitologiji
- ▶ - strukturni elementi, ki jih najdemo v mitologiji, najdemo v nezavedni psihi
- ▶ - loči 2 sloja nezavednega:
 - ▶ Površinski sloj (osebno nezavedno): fantazije, sanje osebnega značaja ...
 - ▶ Globlji sloj nezavednega (kolektivni nezavedno): ni na osebni ravni, nekaj, kar se lahko podeduje - najbližje najdemo paralele med sanjami neosebnega značaja in mitologiji - ta ustreza kolektivnim nezavednim elementom človekove psihe; **središče / skladišče arhetipov** (arhetipe je samo naznačil)
 - ▶ Poudarjen je še anima/animus (del duše pri ženski in moškem); otrok je podvržen nagonu - nezavednemu
- ▶ - Arhetipskih temeljev se ne sme presekati -> če so presekani, se pojavijo psihične težave

JOSEPH CAMPBELL

- ▶ - „Junak s 1000 obrazi“
 - ▶ - naslanja se na Junga - interpretira vzorec junaka
 - ▶ - Iz zgodb s celega sveta sestavi **monomit junaka**
 - ▶ - ne gre za analitičen pristop, temveč za **sintezo**: zgodbe o junaku - epizode so pomešane, elementi se ponavljajo, arhetipi elementov se izgublajo, zgodbe se spreminjajo - lahko pa prepoznamo skupno shemo junakovega potovanja = cikličnost:
 - ▶ Junak se iz varne kočice / vasi odpravi na pot, od tam je izvabljen do praga avanture, kjer sreča čudno bitje, ki pazi prehod; to bitje premaga, ga umiri in potuje skozi svet nevidnih sil (mu grozijo / mu podarijo moč = pomočnik); ko doseže najnižjo točko mitološkega kroga = najtežji preizkus - nagrada (poroka, spolna združitev, sprava z očetom, pobožanje); če se je junak spravljal s silami, se je pomiril in lahko brez težav potuje naprej, če ne, mu sile nagajajo; se vrne v dežele groze / teme; na ta svet prinese ugodnost - darilo, ki obnovi svet.
- Stopnje: SEPARACIJA; PREIZKUS in ZMAGA INICIACIJE; VRNITEV / REINTEGRACIJA V DRUŽBO

Priporočena literatura

- ▶ Max Müller: Comparative Mythology. 483-487,
- ▶ Andrew Lang: Myth of Cronus. V. Custom and Myth. 45-63.
- ▶ Otto Rank: The Myth of The Birth of the Hero. V: R. A. Segal: In Quest of the Hero. 57-86.
- ▶ Lord Raglan: The Hero of Tradition. V R. A. Segal: The Myth and Ritual Theory. 193-208.
- ▶ Joseph Müller: The Hero with a Thousand Faces.
- ▶ Bronislaw Malinowski: Myth in Primitive Psychology (The Role of Myth in Life). V: Magic, Science and Religion. 193-205.
- ▶ Claude Levi-Strauss: The Structure Study of Myth (50-58)
- ▶ Claude Levi-Strauss: Myth and Meaning (9-37)
- ▶ Georges Dumézil: Tridelná ideologija Indoevropan (9-37)